

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Test 17

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Műfaj, cím és szöveg viszonya

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz

(pl. Műfajmegjelölő cím: „Esti ének” – dal, szerenád, szerelmi vallomás a beszélő mellett ülő és szemlélődő kedvesnek, hangulatiság, sejtelmesség, gondolatiság felerősödése; az est időtoposza: kijelöli a vershelyzetet, hozzá kapcsolódó fogalmak: hold, félsötét szoba, árny – idilli állapot megjelenítése; elégikus hangvétel: I. „bús” jelző ismétlése, a lírai én vágya a kedves mellett érzett nyugalomra, a szerelem transzcendens, időtlen élményére; zeneiség, alliterációk, hangutánzó szavak; jambikus lejtés: az első sorban a hold kandúrként való játékos, szökő, lopakodó lépésének ritmusát idézi stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A kérdőmondatok szerepe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Három kérdőmondat a kedveshez fordulás gesztusa: az 1. és 2. vsz.-ban az „Érzed?” figyelemfelhívó ismétlése, annak a váagnak kivetítése, hogy minden, még az őket körülvevő tárgyi világ is a nő közelségére vágyik; a 3. vsz.-ban az „emlékszel?” közbevetett – I. gondolatjel közötti – kérdése a vízió részeként a simogató nőt, gesztusát az öröklétbe helyezi, mely a beszélőben is a időtlenség élményét idézi fel stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. A vers képi megalkotottsága

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A képek művészi megalkotottsága tudatosságra vall: külső tájélménytől, látványtól halad a belső táj, látomásosság fele; a lírai én nézőpontja változó: bentről, az ablakon kitekintő, valamint a benti térben, szobában körütekintő, majd látomásba lép át; merész asszociációk képi világa: 1. vsz. hasonlat: „hold” – „bizarr kandúr,” feminin jelkép: a szerelem, termékenység, az éleslátás, a belső látás megtestesítője, a titkos tudás állata; 2. vsz. komplex kép: megszemélyesítés, hasonlat, metaforasor: „bús bútorok” – „mint halk, borús raj” – „öreg rabszolgák” – mind a nő simogatására, puhaságára vágnak, a lírai én kívánságát is kifejezők, melyet a 3. vsz.-ban meg is jelenít; hatalmas kozmikus képbe helyezi a nő ujjának gyógyító erejét stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. A költemény stílusirányzata

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Szecessziós-szimbolista-impresszionista: látvány – látomás, erős hangulatiság, jelzőhalmaz díszítettsége, fény-, árnyékhatások, sejtelmesség, zeneiség, hangutánzó szavak, érzéki hatású képek: a látás mellett a tapintás középpontba helyezése; a pillanat felértékelése, örök érvényűvé avató, a bánatot feloldó, léten kívüli állapot, harmónia varázslata, szépségkultusz stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszádra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása a következő, szövegből vett információk alapján: *Rolando Villazón épphogy magára tekerte a törölközőt zuhanyozás után, amikor csengettek az ajtaján. Egy idegen férfi állt ott, aki Arturo Nieto baritonként mutatkozott be. Mint kiderült, az énekes egy barátjánál, Villazón közvetlen szomszédjánál vendégeskedett, és nagyon megtetszett neki, amit a falon át hallott. Olyannyira, hogy meg is hívta Villazón a zeneiskolába, ahol ő maga is tanított. Villazón a zuhany alól kikerülve szorgalmasan képezte a hangját – és így szeretett bele végérvényesen az opera műfajába.* **5 pont**

b. Értelmezés, következtetések levonása a szövegből vett információk alapján. Rövid válasz megfogalmazása a következő, szövegből vett információk alapján: *A Guardian újságíróját például dinoszauruszmaszkban, hátborzongató hörgésekkel, egy játékmackót falatozva fogadta. Amikor szegény jó sajtómunkás magához tért az enyhe szívszélhűdésből, Villazón közölte vele, hogy ez az operarendező új koncepciója, „Don Carlos a Jurassic Parkban”. Na jó, csak viccelt, igazából azért jár így az utcán, mert különben folyton megállítják a rajongók, és így legalább nem ismerik fel. Na jó, megint csak viccelt: a maszkot a próbák előtt vette egy játékboltban, és a kisfiát fogja meglepni vele.* **5 pont**

c. Kulcsszavak kiírása, pl. éneklés, opera, átlagos, karrier **5 pont**

d. Témához való igazodás **5 pont**

A leírás követelményeinek betartása **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott epikus alkotás műfajának jellemzői **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: társadalmi regény, lineáris, előre haladó történetalakítás, kalandos epizódok, váratlan fordulatok, metonimikus és metaforikus összefüggések; a nagy történet különböző történetekből épül fel, szervezőelve az ellentét, két világ szereplőinek értékrendje, ellentéte; regény kezdete és zárata – cselekményszervező elem; időtlenség; elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú;

Krúdy: klasszikus modern lírai novella, emlékezés alaphelyzete: Szindbád egykori fiatal énjét akarja felkeresni, elvagyódás, álmodozás állapota; emlékkép történetelindító szerepe, nem lineáris, előrehaladó, hanem az emlékező tudat belső ideje szervezi; anekdotikus csattanó elmarad, nyitottság, ismétlés, helyettesítés eljárásai, alakmásos technika, részletező elbeszélésmód, az

elbeszélés harmadik személyű, az elbeszélő mindentudó, de nézőpontja nem rögzített, többnyire az emlékező Szindbád tudatát beszéli el *stb.*),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

b. a mű történetalakítása

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: a nagy történet különböző történetekből épül fel, amelyek más-más tér- és időviszonyokban más-más rend szerint bontakoznak ki; ezek között a történetek között az ellentét teremt folyamatosan kapcsolatot; a romantikus ellentétezés, a polarizáltság annak a nagy történetnek is meghatározója, amely a teljességből való kiszakadás, a bűn, a bűnhődés, a megtisztulás elbeszélése – I. Timár Mihály életútja –; Vaskapu: mitikus világteljeség, kozmikus egység, időtlenség, bibliai utalások, Komárom: történelmi idő, társadalmi előtér, midászi történet: bűn és bűnhődés motívuma, mindent elnyerés – mindent elvesztés példázata; Senki szigete: megtisztulás, a természet, az Ember világa, menedék-jelkép, kettős történet jön létre; a történet metonimikusságát az időbeli folytonosság tartja fenn, amely a különböző történetágak között is értékesül; Timár kilépésével a komáromi világból az ottani események epizódoknak minősülnek, a szigeten pedig – az időn kívülség miatt is – az idilli kiegyenlítettségben megszűnik a történet; a mitikus teljeség, a kozmikus harmónia nem állítható vissza, az eredethez nem lehet visszalépni, csak kezdetek, újkezdések lehetségesek;

Krúdy: az elbeszélést nem a külső, folyamatosan előre haladó, lineáris idő szervezi, hanem az emlékező tudat belső ideje, amely képzettársításokon alapuló, csapongó időszerkezetet eredményez; alaphelyzet: a sztambuli bazárból, a távoli, mesés helyszínről indul Szindbád még egy utolsó utazásra, midőn közeledni érezte halálát; az utazást az emlékezés indítja és valósítja meg: „Eszébe jutott fiatal korából egy város”; az emlékkép maga is az emlékezés helyzetét idézi meg: a vágató folyón az átívelő híd az idősíkok közti kapcsolatot jelzi; Szindbádot az álmodozás, az elvágódás állapotában látjuk; keretes szerkezet: Szindbád utazása nem zárul megérkezéssel, az emlékezés nem egy rögzített múltba vezet, nem felidézi, hanem létrehozza az elbeszélés eljárásaival az emléket; múlt, jelen összefonódása, szereplők Szindbád hasonmásai: fiatal tiszt, pápaszemes öregúr; Szindbád az egykori szerelmes fiatal énjét akarja felkeresni, de a medaillonba foglalt képe apai mivoltával és a hajdani cukrászné helyett a saját leányával szembesíti; felsejlik az utalásokból egy anekdotikus történet, de mivel a csattanó elmarad - Szindbád nem fedheti fel a kilétét -, megmarad a nyitottság, az alaphelyzethez visszatérő befejezés az emlékezést, az időt állítja előtérbe *stb.*),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

c. a víz archetípusának jelentései

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: a regény első mondatában az elbeszélő a folyót régi latin nevével nevezi meg – I. Ister – mitizálja, az óvilág folyójának nevezi, ezzel a folyó a kezdeti, mítoszi időket a cselekmény idejével összekötő elemmé válik; a Vaskapu, illetve a Duna a lét mitikus színtereként jelenik meg; a mítosz kozmikus idejéből bontakozik ki Timár Mihály történetének ideje; a folyó Timár „magánmitológiájához” szervesen hozzátartozik; a Duna határ a civilizáció és az utópikus Senki szigete, Timár két életének színhelye között; a határhelyzetet a folyón való mozgás iránya: átkelés is jelzi, szemben a világban való életéhez tartozó, a folyón felfelé vagy lefelé haladással; lélekjelkép, a szeretteit féltő, Noémihez siető Timár lelkének háborgását, szenvedélyét, önmagával vívott belső küzdelmét is jelölheti;

Krúdy: a folyó a folytonosan előre haladó idő archetípusa, az emlékezés helyzetét teremt meg ennek az alaphelyzetnek a változata tér vissza a novella zárlatában, ahol a folyó és a híd szembeállítása kiegészül az alkonyatban időjelöléssel, a mulandóság archetípusával *stb.*),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. a mű stílusának jellemzői

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Jókai*: romantikus és realista jellemzők: pl Timár „arany emberré” válása a véletlenek sorozatának is köszönhető: például a kincs megtalálása, az üzleti vállalkozások sikere; de mivel a főhős nem fejlődik, jelleme kezdettől adott, ezek a véletlenek alkalmat adnak a meglévő jellemvonásai megnyilatkozására, így a véletlenekben a szükségszerű nyilvánul meg; ami viszont egyéni döntésként hozzájárult az „arany emberré” váláshoz - a kincs megtartása, majd eredetének elhallgatása, a család -, a hős meghasonlásának, vívódásának a fő okozójává lép elő – realista vonás: azt éli meg, hogy minél sikeresebb, minél hatalmasabb, annál kevésbé azonos önmagával és a saját sorsával, annál inkább bekebelezi őt az arany; jótékonyágaival sem tudja visszafordítani ezt a folyamatot; romantikus: mitikus elemek, archetipikus jellemek, kaland, kincs, titok, antropomorfizált természet; realista: önmegvalósító ember, kapitalista világ üzleti viszonyai, személyiségtorzító hatásai;

Krúdy: a klasszikus modernség irányzatai, a szecesszió – szerelem, halál, álom összekapcsolása; a részletezés, indázó mondatszerkezet – és az impresszionizmus stílus sajátosságai – hangulatiság, elaprózott, érzékletes képek – pl. az emlékezés örömeinek a közvetítése, amely a részleteknél való elidőzésben, a részletek burjánztatásában érhető tetten; a kitüntetett közlésforma a leírás, amelyben a színek, hangok, illatok érzékletes képekben, szinesztéziás együttérzékelésben közvetítik az élet örömét, élvezetét stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont*.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.